

Planeringsavdelningen
Åke Axenbom
016-544 2010
ake.axenbom@energimyndigheten.se

Finansdepartementet
Budgetavdelningen
103 33 Stockholm

Yttrande angående betänkandet Att styra staten – regeringens styrning av sin förvaltning (SOU 2007:75)

Sammanfattning

- Energimyndigheten anser att det internationella perspektivet måste beaktas när formerna för regeringens styrning fastläggs, inte minst beroende på att den svenska förvaltningstraditionen skiljer sig från andra länders.
- Energimyndigheten anser att styrningen av Energimyndigheten har fungerat väl under myndighetens nu 10-åriga existens, främst tack vare god kommunikation med regeringskansliet.
- Energimyndigheten anser att problembeskrivningen i grunden är korrekt även om den i vissa stycken är alltför generell, vilket dock torde vara nödvändigt med tanke på myndighetsvärldens heterogenitet.
- Energimyndigheten bedömer att både förslagen om förändrad styrning av myndigheterna och förslagen om ändrad informationsgivning till Regeringskansliet är praktiskt genomförbara vad gäller Energimyndigheten, men avstår från att bedöma detta vad gäller statsförvaltningen som helhet.
- Energimyndigheten bedömer att ett genomförande av förslagen skulle leda till de gynnsamma effekter som utredaren åsyftat. Energimyndigheten vill dock understryka att det förutsätter att de genomförs på ett målmedvetet och konsekvent sätt, med beaktande av de stora olikheter som finns mellan myndigheterna.

Energimyndighetens ställningstagande

Energimyndigheten anser att utredaren har gjort ett förtjänstfullt arbete både vad gäller analys och förslag, och ser betänkandet som ett viktigt underlag för en fortsatt diskussion om utvecklingen av samverkan mellan regeringen och dess myndigheter.

Det internationella perspektivet är en dimension som tillkommit under senare tid, framför allt efter EU-inträdet. Det måste beaktas när formerna för regeringens styrning fastläggs, inte minst beroende på att den svenska förvaltningstraditionen – med fristående myndigheter och ett litet regeringskansli – i väsentliga hänseenden skiljer sig från andra länders.

Det är viktigt att ha från regeringen fristående myndigheter som med sin expertkunskap kostnadseffektivt kan genomföra de mål riksdag och regering beslutat om. Energimyndigheten avstår emellertid från att ta ställning till om utredningens förslag innebär att svensk förvaltningstradition bryts.

Ställningstagandena utgår från Energimyndighetens situation. Energimyndigheten anser att styrningen av Energimyndigheten har fungerat väl under myndighetens nu 10-åriga existens, främst tack vare god kommunikation med regeringskansliet.

Energimyndigheten finner att utredarens ställningstaganden (numrerade I – X) är väl motiverade i betänkandet och anser att de kan ligga till grund för ett mer realistiskt och ändamålsenligt synsätt på regeringens styrning av sin förvaltning. De två första punkterna är centrala.

- Punkt I, att uppdraget till myndigheterna bör formuleras så att det kan realiseras inom ramen för myndighetens befogenheter, är lika självklar som omvälvande för styrning och resultatuppföljning.
- Punkt II, att styrningen och arbetsformerna inom Regeringskansliet måste vara sådana att de stödjer och inte motverkar samordning mellan myndigheter, är givetvis självklar, men utredaren har kastat nytt ljus över frågan genom att diskutera sambandet mellan sättet att styra och förutsättningarna för samordning. Energimyndigheten anser att Regeringskansliets sätt att hantera sitt övergripande samordningsansvar är väsentligt för både effektiviteten och samordningen på myndighetsnivå.

Förslag om att instruktionen skall vara det centrala dokumentet för regeringens styrning av myndigheterna

Energimyndigheten instämmer i att dubbelregleringen som råder i dag är problematisk, och välkomnar att utredningen lyfter fram förslag som syftar till att eliminera denna.

En stor del av regleringsbrevets styrning avser åligganden som i praktiken gäller fortlöpande. Energimyndigheten instämmer i det principiellt korrekta i att sådan styrning också formellt får en sådan status i en instruktion som är på en övergripande och principiell nivå.

Möjligen kunde utredningen ha problematiserat kring den ökade administrativa komplexiteten när styrningen av verksamheten skall struktureras i form av uppdrag i en instruktion/förordning i stället för i ett regleringsbrev. Processen för att göra ändringar i en förordning är annorlunda mot än när man ändrar regleringsbrev. Finns det risk att vissa uppdrag, trots att de i praktiken gäller fortlöpande, kommer att betraktas som alltför detaljerade för att formuleras i instruktionen, och i stället beslutas som särskilda uppdrag? I så fall återinförs dubbelregleringen, och syftet med förslaget uppnås inte helt. Om, å andra sidan, denna typ av detaljerade styrning avskaffas och ersätts av mer generell styrning så är det en positiv utveckling.

Förslag om att verksamhetsdelen i regleringsbrevet avskaffas

Förslaget är en direkt konsekvens av det förra tillsammans med utredarens intention att återrapporteringskraven i regleringsbrevet bör försvinna. Energimyndigheten instämmer i det önskvärda att berörda myndigheter tar ett stort ansvar för hur dess verksamhet ska redovisas, men anser att det är högst sannolikt att återrapporteringskraven i huvudsak skulle "återuppstå" inom ramen för den löpande dialogen mellan myndigheten och regeringskansliet. En sådan dialog är dock positiv, den skapar förutsättningar för att återrapporteringen utvecklas till att bli en allt mer relevant och behovsanpassad informationsgivning.

Vidare förutsätter detta förslag att departementens informella styrning av sina myndigheter utvecklas. Energimyndigheten vill betona att formerna för informell styrning förutsätter att departementsledningarna och departementstjänstemännen avsätter tillräcklig tid för att det ska bli en dialog värd namnet. Erfarenhetsmässigt är det mycket svårt att få tiden att räcka till.

Förslag om att verksamhetsstrukturen ska avskaffas

Energimyndigheten instämmer i att verksamhetsstrukturen kan ersättas av andra strukturer, men anser att utredningens kritik av verksamhetsstrukturen hade behövt balanseras med en utförligare konstruktiv text som ger läsaren en tydligare bild av vilken struktur utredaren skulle förorda och dess fördelar jämfört med dagens system.

Förslag om att budgetunderlaget görs om till ett beräkningsunderlag

Energimyndigheten instämmer i att budgetunderlagen utvecklats dithän att de tidigare anslagsframställningarna har kommit åter bakvägen, och anser att utredarens förslag – att pläderingar för större förändringar bör göras i särskilda skrivelser vid de tidpunkter som bedöms lämpliga – är intressant om förmågan till helhetssyn och långsiktigt tänkande kan bibehållas.

Förslag om att förbättra förutsättningarna för omprövningar

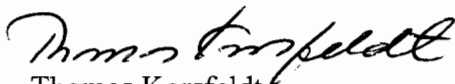
Energimyndigheten instämmer i att underlag för mer omfattande omprövningar av en eller flera myndigheters uppdrag i huvudsak bör tas fram utanför den berörda myndigheten/myndigheterna, liksom i att sådana omprövningar bör aktualiseras *ad hoc*. Energimyndigheten instämmer även i att utvärderingar ger begränsad hjälp vid större omprövningar och behöver kompletteras med framåtriktade studier.

Specifika synpunkter

Energimyndigheten anser att den föreslagna förändringen, från ibland detaljstyrning till mer av uppdrag och i övrigt instruktionsbunden styrning, kräver genomgripande arbete för att förändra arbetssätt och metoder såväl inom regeringskansliet som vid myndigheterna för att de tänkta effekterna ska uppstå. Erfarenhetsmässigt är det just när det kommer till införande och implementering

som de svagaste länkarna uppstår: Människor ska ändra attityder och arbetssätt, vilket kräver tid och tydlighet.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Thomas Korsfeldt. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit avdelningscheferna Mathias Fock, Josephine Bahr Ljungdell, Susan Linton Royen, Zofia Lublin, Andres Muld, Anne Norstedt och Birgitta Palmberger, kontrollern Åke Hügard, verksjuristen Fredrik Selander samt handläggarna Sara Bjursell, Gregor Bunge och Åke Axenbom, den sistnämnde föredragande.

Thomas Korsfeldt
Åke Axenbom